

РЕПУБЛИКА БЪГАРИЯ
Министерство на труда
и социалната политика

unicef
за всяко дете

НАЦИОНАЛНА КОНФЕРЕНЦИЯ 6-7 ноември 2025 г. Велико Търново

**„ОТ ДНЕС КЪМ УТРЕ:
ВЪЗМОЖНОСТИ И ВИЗИЯ
ЗА ПРОМЯНА И РЕФОРМА
В РЕЗИДЕНТНАТА ГРИЖА“**

Резултати от допитване до служителите в ЦНСТ за деца с и без увреждания за идентифициране на силните страни, предизвикателствата и областите за по-нататъшна подкрепа и развитие на човешкия ресурс

Д-р Събина Събева, Международна социална служба-
България

- Децата и младежите в резидентна грижа са най-уязвимата група в сферата на закрилата на детето.
- Преживели са травми (често множествени), малтретиране и negliжиране, не са успели да изградят привързаност и могат да проявяват изключително трудно поведение, т.е.

децата и младежите в РГ са с множество и комплексни потребности

Каква квалификация и лични качества трябва да имат служителите в РГ и каква подкрепа трябва да получават, за да отговорят на комплексните потребности на най-уязвимите деца и младежи??

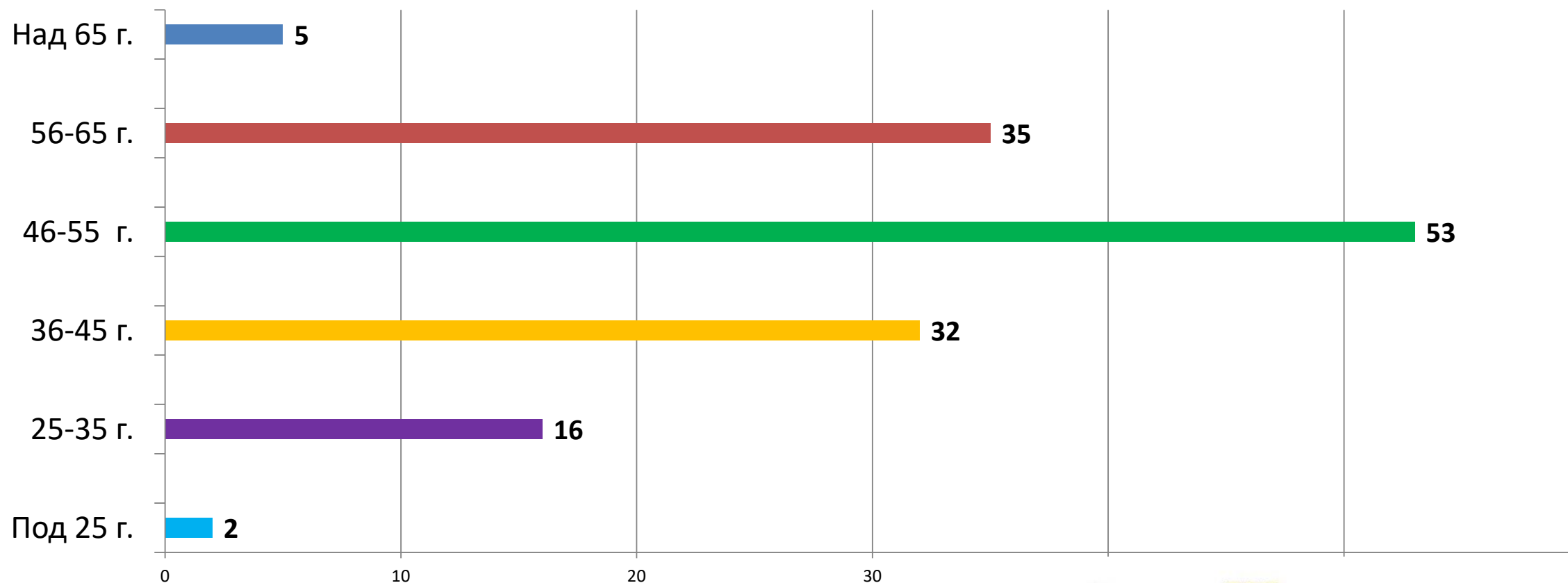
Статистически данни

НАЦИОНАЛНА
КОНФЕРЕНЦИЯ
6-7 ноември 2025 г.
Велико Търново

Брой участници в допитването- 153

Възраст

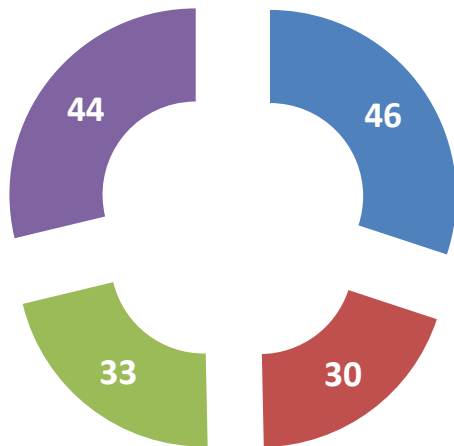
➤ Пол

89% са жените

➤ Тип резидентна услуга

75% - в ЦНСТДБУ 25% - в ЦНСТДУ

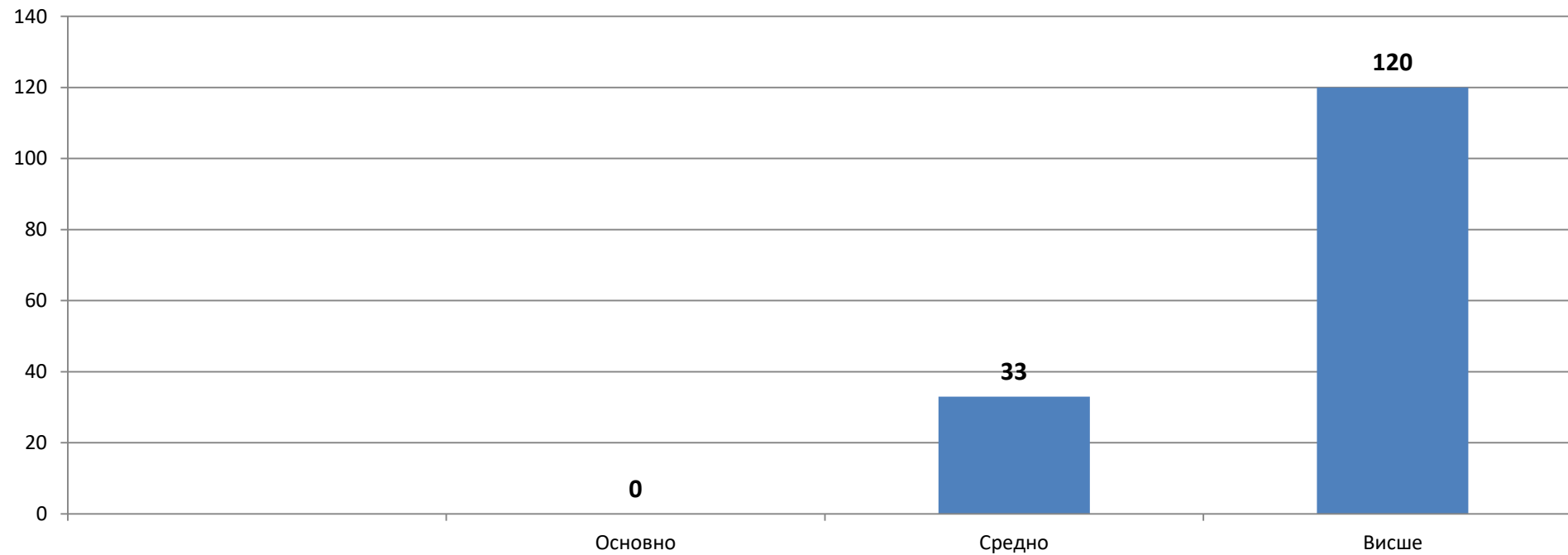
➤ Длъжност

- Ръководител
- Специалист (педагог, психолог, др.)
- Социален работник
- Детегледачка/социален сътрудник

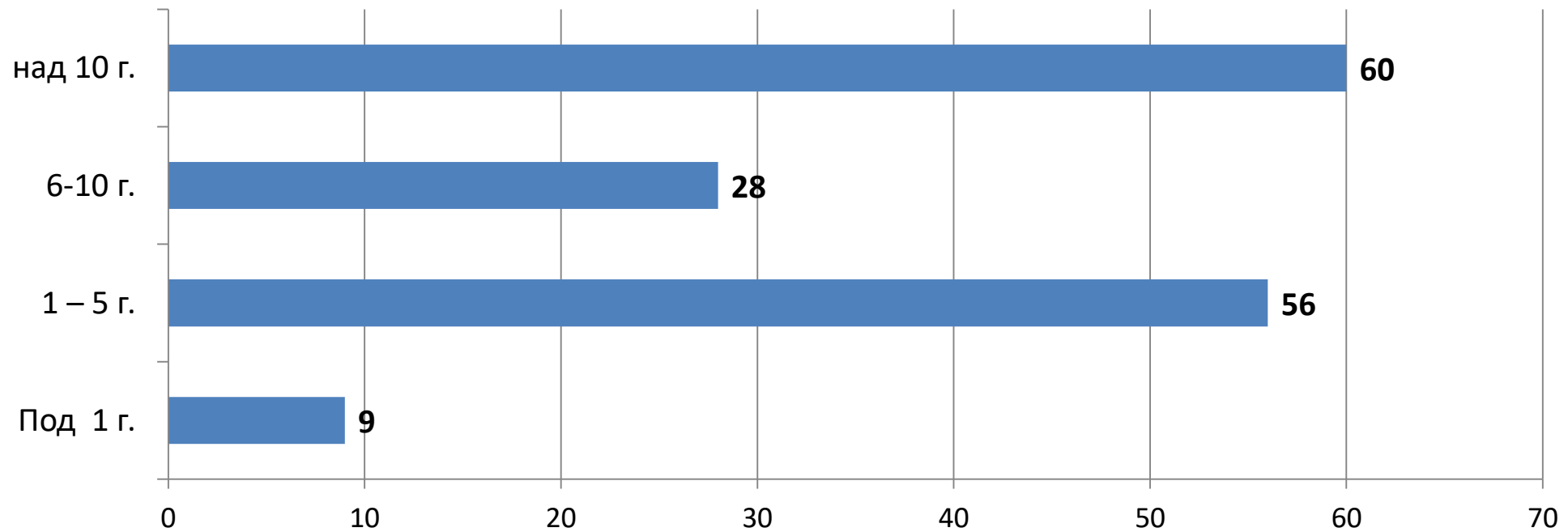

Образование

Професионален опит в резидентната услуга

Тема 1. Ежедневни предизвикателства

НАЦИОНАЛНА
КОНФЕРЕНЦИЯ
6-7 ноември 2025 г.
Велико Търново

Основни характеристики на децата, които се настаняват в услугата

Характеристики	Честота на отговорите
С проблемно поведение	109
Пренастанени от приемно семейство или друго ЦНСТ	94
С интелектуални затруднения	70
Жертви на насилие	68
Основно на възраст над 12-13 г.	47
В риск от отпадане от училище	31
С психични проблеми	30
Други	15

Вид на уврежданията на настанените деца в ЦНСТДУ

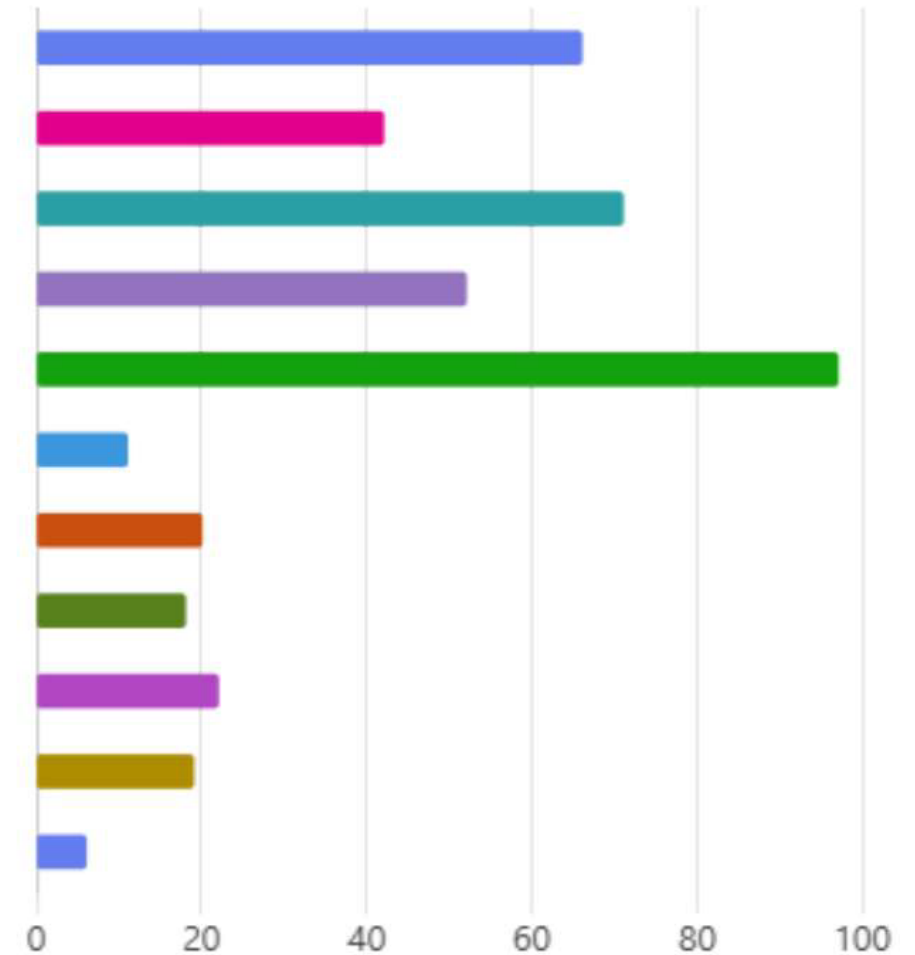
Вид на уврежданията	Честота на отговорите
с физически увреждания	3
с интелектуални затруднения	63
със сензорни увреждания	0
с психични разстройства	3
с множествени увреждания	26
Други	11

Предизвикателства в ежедневието, оценени като най-сериозни

НАЦИОНАЛНА
КОНФЕРЕНЦИЯ
6-7 ноември 2025 г.
Велико Търново

Липса на достатъчно персонал	66
Недостатъчна подготовка/обучение на служителите	42
Проблеми с поведението на децата, с които трудно се справям	71
Ниско заплащане	52
Високо ниво на стрес	97
Липса на подходящо оборудване и материали	11
Липса на достъпна архитектурна среда или пространства за игра	20
Трудности във взаимодействието с образователната система	18
Трудности във взаимодействието със здравната система	22
Трудности във взаимодействието със системата за закрила	19
Други	6

Специфични предизвикателства в грижите за децата с увреждания

НАЦИОНАЛНА
КОНФЕРЕНЦИЯ
6-7 ноември 2025 г.
Велико Търново

Най-често използваните подходи за справяне със стреса в ежедневието

НАЦИОНАЛНА
КОНФЕРЕНЦИЯ
6-7 ноември 2025 г.
Велико Търново

1. Подкрепа от колеги и супервизия - преобладава

2. Лични стратегии

- Физическа активност
- Хобита и релаксация: Четене, рисуване и занимания на открито

3. Планиране и организация

- Управление на времето: организация на работния ден и приоритизиране на задачите.
- Отпуски и почивка за възстановяване и предотвратяване на прегаряне.

4. Социална свързаност и общуване

- Споделяне с колеги за облекчаване на натоварването.
- Културни и социални мероприятия извън работната среда

Конкретни ситуации или поведения, с които служителите се справят особено трудно

НАЦИОНАЛНА
КОНФЕРЕНЦИЯ
6-7 ноември 2025 г.
Велико Търново

22% не срещат трудности

- 1. Справяне с емоционални и поведенчески проблеми в децата и младежите**
- 2. Образование-** трудности да се мотивират децата да посещават училище.
- 3. Достъп до здравни грижи,** особено детски психиатър; придружаването в болнични заведения
- 4. Трудности в комуникацията с невербалните деца и младежи .**
- 5. Организация на работата**
 - ✓ малкият брой хора на смяна, често сами, силно увеличава стреса в персонала
 - ✓ твърде много задължителна документация
 - ✓ липса на пространства за отделяне на потребителите в криза.

Конкретни ситуации или поведения, с които служителите се справят особено трудно -2

6. Междуинституционална подкрепа

- ✓ Ниска ангажираност на институциите към проблемите на децата в РГ
- ✓ Трудности във взаимодействието с др. системи – образователна и здравна, съд.

7. Работата с родителите на настанените деца.

8. Свързани с екипа и екипния микроклимат

- ✓ не се усеща никаква подкрепа. „Всеки за себе си, Бог за всички“
- ✓ липса на комуникация в екипа.
- ✓ ниска мотивация за работа, въпреки честите обучения и супервизии
- ✓ ниското заплащане на пом.възпитателите е бариера за намиране на персонал, който да е отдаден да работи с децата.

Аспекти на резидентната грижа, оценени като най-силни и ефективни

НАЦИОНАЛНА
КОНФЕРЕНЦИЯ
6-7 ноември 2025 г.
Велико Търново

„Грижата променя животи – чрез подкрепа, уважение и любов.“

1. Индивидуален подход и холистична грижа
2. Грижа в среда, близка до семейната – сигурност, топлина и принадлежност
3. Подготовка и подкрепа за самостоятелен живот
4. Екипна работа и професионализъм
5. Социализация и интеграция в общността

→ **Заедно те формират модел на грижа, който съчетава професионализъм, топлина и възможности за развитие.**

Отличителни черти на екипа

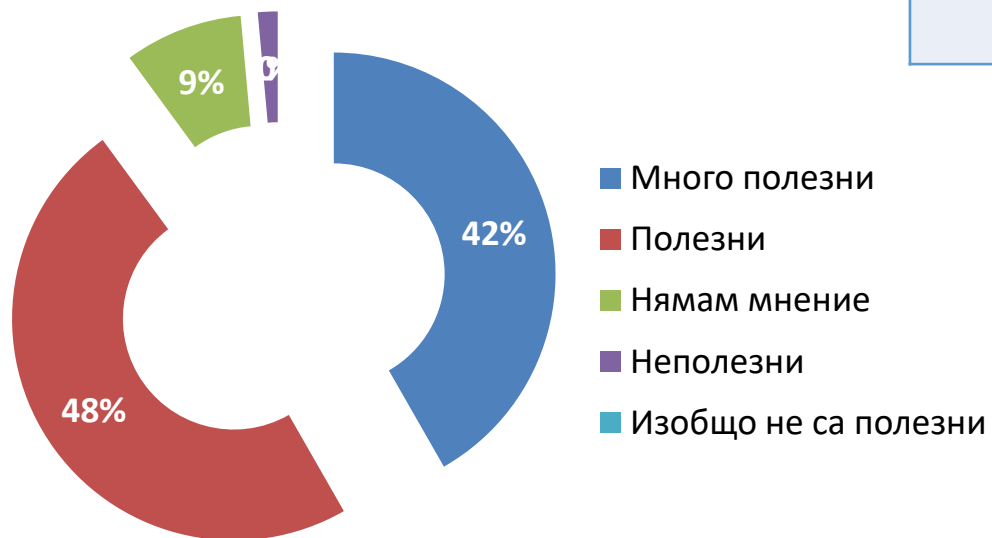
- Най-често се срещат темите за **екипност, сплотеност и добра комуникация.**
- Следват **професионализъм и отговорност**, прилагане в практиката на **индивидуален подход и терапевтична грижа.**
- По-рядко – създаване на **домашна атмосфера за децата, многообразие, културна компетентност, партньорства и различни организационни аспекти.**

Тема 2. Теоретични рамки и насоки

НАЦИОНАЛНА
КОНФЕРЕНЦИЯ
6-7 ноември 2025 г.
Велико Търново

Полезност на рамката/насоките

Отговор	Честота на отговорите
Да	84%
Не	4 %
Не съм сигурен/рна	12%

Прилагани теоретични рамки и насоки

1. Терапевтичен модел (грижа, информирана от травмата) и индивидуален подход;
2. Работа с децата, участие на детето, изграждане на социални умения;
3. Работа в екип и професионално развитие;
4. Организация на ежедневието (единен подход, ритуали) и на свободното време на децата;
5. Социално включване и партньорства с институции, НПО и др.

Области, в които има нужда от писмени насоки/допълнителни указания и подкрепа за работата

30% от анкетираните смятат, че нямат нужда от допълнителни насоки.

„Като има ситуация не се ровя в писмените насоки, а действам по приоритет, правота, съвест и други подобни“ .?

Общи	Специфични за ЦНСТ за деца с увреждания
– Ясна унифицирана рамка при изготвяне на ИОП и прегледа на ИПГ – Прилагане на стандартите за качество в практиката – Взаимодействие с родители- насилници, агресивни, с интелектуален дефицит и със зависимости. – Преодоляване на съпротивите на децата (с и без увреждания) за спазване на правилата в РГ – Ясни процедури за работа с непридружени деца от различен културен и религиозен произход – Насочване и деескалация на поведението на децата – Съдържание на ежедневния отчет в Рапортната книга	– Работа с деца с интелектуални дефицити. – Оказване на здравни грижи и здравни услуги за децата и младежите с увреждания – Конкретни указания за кинезитерапията и спецификата на грижата за деца с ДЦП – Регулиране на емоциите и поведението на деца с увреждания – Управление на финансовите средства на потребителите с увреждания, най-вече на тези под запрещение.

Тема 3. Проф.подкрепа и обучения

93% от служителите са получили въвеждащо обучение.

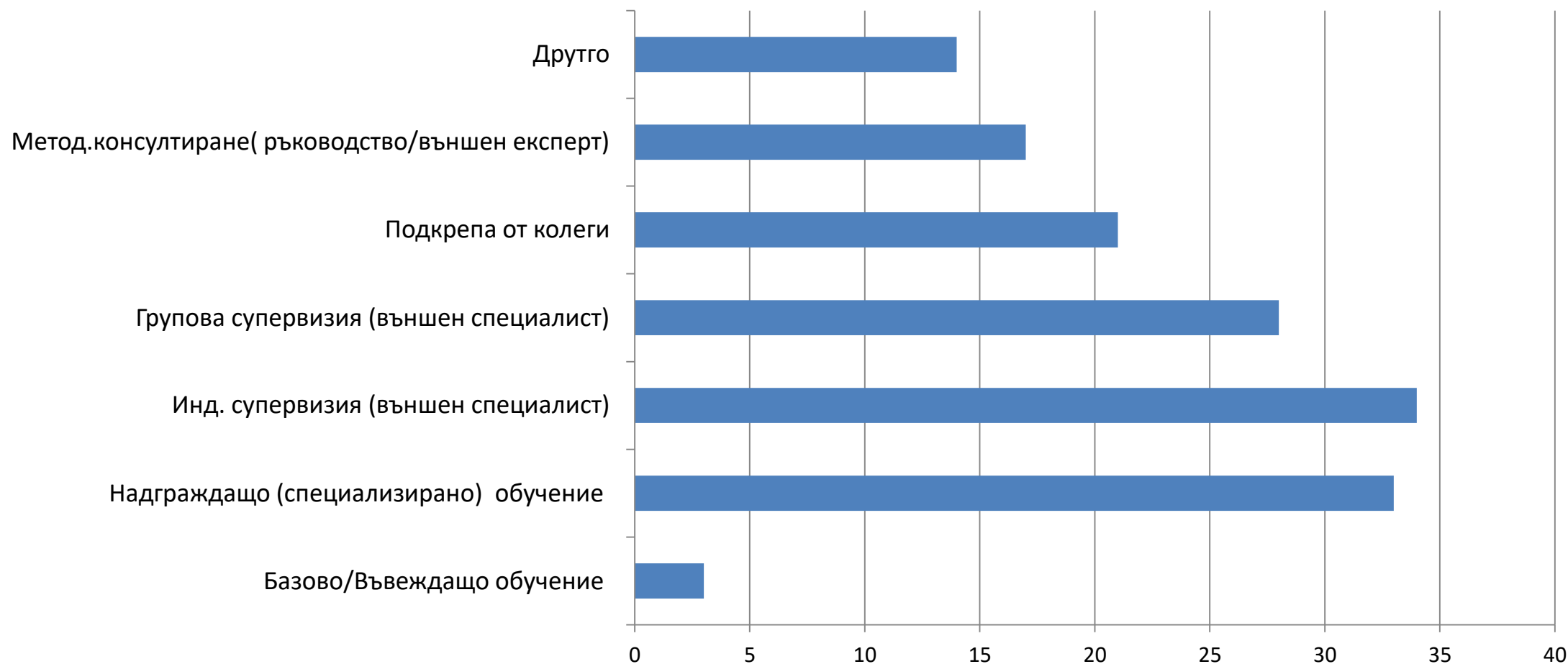
98% оценяват обучението като ефективно по отношение на:

- Разбирането на потребностите на децата 36%
- Дадените практически насоки за работата - 62%

3 души смятат, че е било безполезно за тях.

Получавана подкрепа към момента на проучването

НАЦИОНАЛНА
КОНФЕРЕНЦИЯ
6-7 ноември 2025 г.
Велико Търново

Необходимост от допълнителни обучения

НАЦИОНАЛНА
КОНФЕРЕНЦИЯ
6-7 ноември 2025 г.
Велико Търново

Насочени към децата, с които се работи в услугите

За по-добро разбиране на спецификите на развитието и възрастовия период на настанените деца

- Специфики на различните увреждания
- Особености в развитието на децата в средна и горна училищна възраст
- стратегии за социална интеграция и приобщаващо образование.
- Права на детето и етични стандарти
- Първа помощ

За по-доброто разбиране на поведението и емоциите на децата в различните възрасти с акцент върху:

- Справяне с неприемливо поведение и агресия между децата и деца-персонал
- Психосоциална подкрепа и работа с деца, преживели травма
- Управление на кризисни ситуации и конфликти между децата;
- Работа с деца с хиперактивност и дефицит на вниманието
- Развитие на емоционална интелигентност

Допълнителни обучения по теми-2

НАЦИОНАЛНА
КОНФЕРЕНЦИЯ
6-7 ноември 2025 г.
Велико Търново

Насочени към служителите

- Комуникационни умения и работа в екип – подобряване на вътрешната комуникация и сътрудничество.
- Технологии и дигитални инструменти за социална работа"
- Работа в мултидисциплинарен екип и ефективна комуникация
- Планиране и управление на проекти – умения за търсене на финансиране, управление на ресурси и развитие на услуги.
- Превенция на професионалното прегаряне (бърнаут);
- Поставяне на лица под запрещение
- Прилагане на нормативната уредба, свързана с работата с деца в риск
- Овладяване на кризите и конфликти на работното място
- Преодоляване на стреса на работното място
- Европейски регулации за работа с бежанци

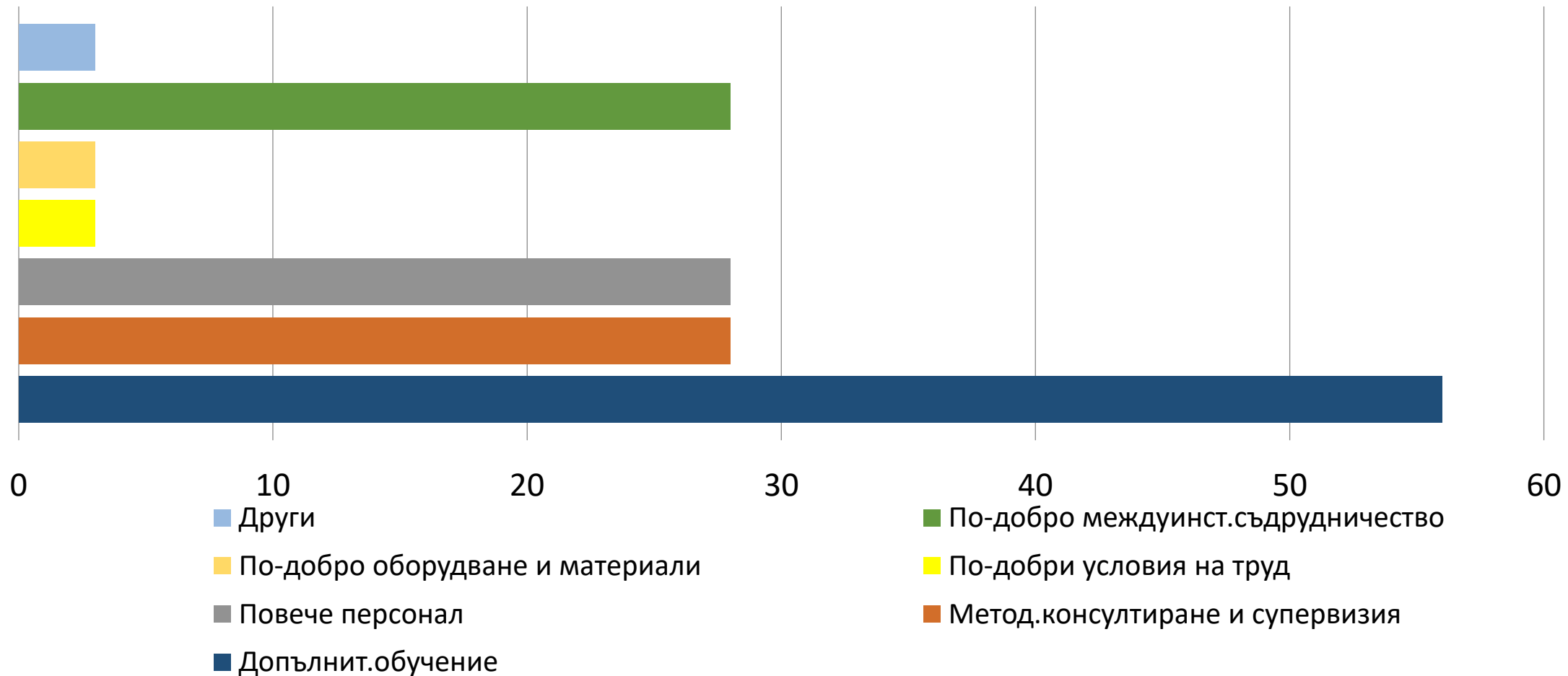
Допълнителни обучения по теми - 3

Насочени към ръководителите

- лидерство и управлението на екипи,
- стратегическо планиране в социалните услуги
- по-добро разбиране на нормативната уредба
- иновативни подходи за повишаване на качеството
- управление на стреса и превенция на професионалното прегаряне
- управление на кризи

Необходима допълнителна подкрепа

НАЦИОНАЛНА
КОНФЕРЕНЦИЯ
6-7 ноември 2025 г.
Велико Търново

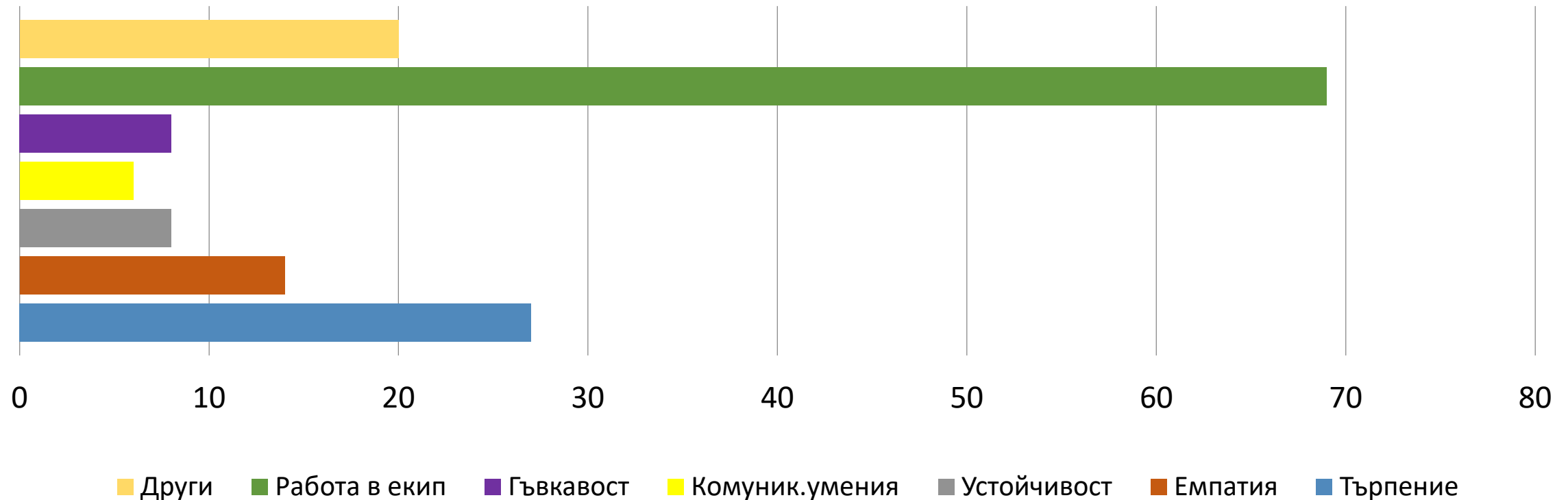

Тема 4: Лични качества и умения

НАЦИОНАЛНА
КОНФЕРЕНЦИЯ
6-7 ноември 2025 г.
Велико Търново

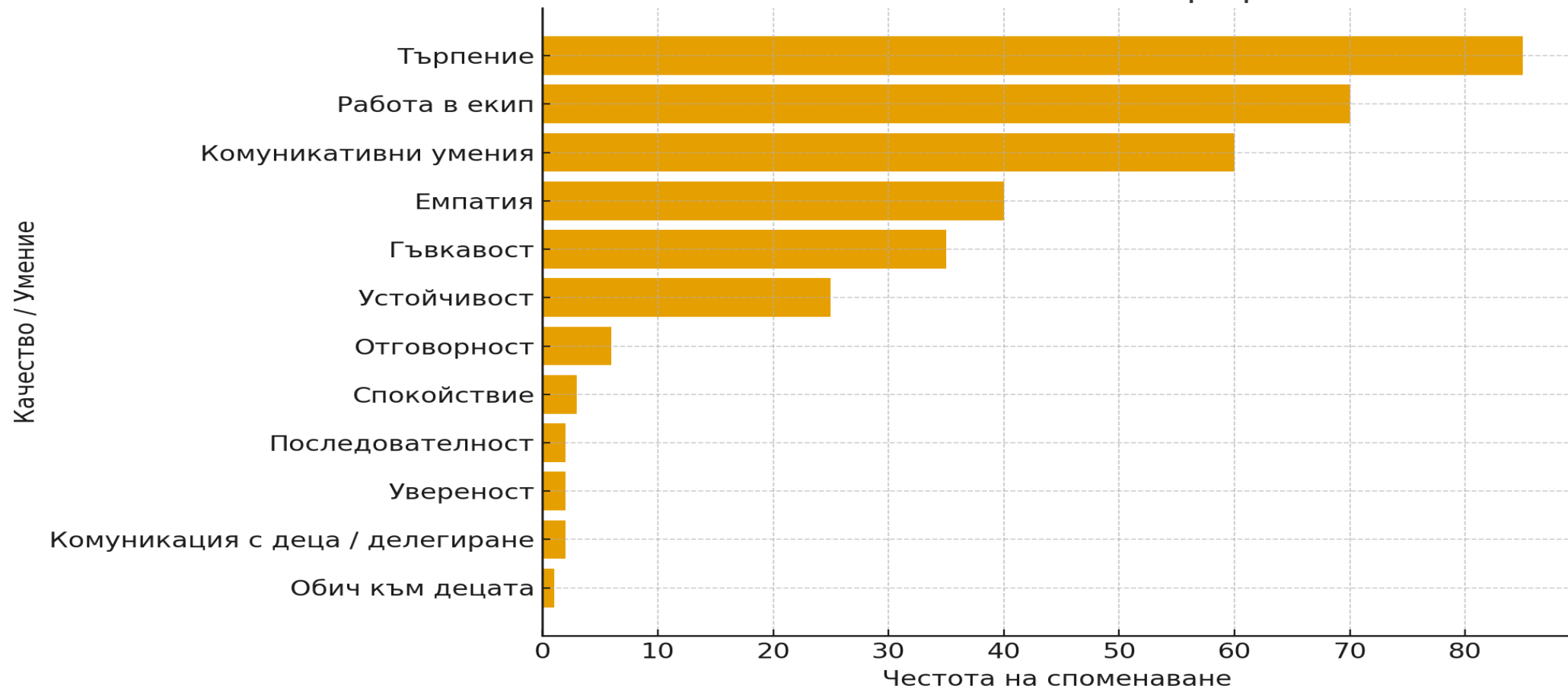

Лични качества, оценявани като най-важни за работата в РГД

Притежавани лични качества

Фокус върху човешките взаимоотношения и устойчивото поведение в динамична среда

НАЦИОНАЛНА
КОНФЕРЕНЦИЯ
6-7 ноември 2025 г.
Велико Търново

Категория	Включва	Отн.дял на отговорите
Комуникация и работа с хора	Комуникативност, емпатия, работа в екип	~70%
Личностна устойчивост	Търпение, устойчивост, спокойствие	~60%
Адаптивност и развитие	Гъвкавост, увереност, последователност	~30%
Професионално отношение	Отговорност, обич към децата, делегиране	~10%

Тема 5. Отношение към семействата на децата

НАЦИОНАЛНА
КОНФЕРЕНЦИЯ
6-7 ноември 2025 г.
Велико Търново

- **3/4** от участниците **подкрепят участието на семействата в грижите за децата им и вземането на решения за тях**, **13%** се противопоставят, **12 %** нямат мнение
- Повече от половината служители (**60%**) **имат информация за семействата**, докато останалите или нямат или имат много ограничена.
- Повече от половината от участниците (**56%**) **взаимодействат регулярно със семействата**, докато останалите не общуват с тях или много рядко. Най- често **обсъжданите въпроси се отнасят до:** развитието и успехите на децата (**53%**), здраве и образование (**23%**), семейство и др. теми (**24%**).
- **Основната пречка (83%) пред ефективното взаимодействие със семействата е липсата на интерес от страна на семейството**, вкл. лошо отношение към персонала (заплахи, груба намеса в работата с децата, настройване на децата против персонала) , както и **културни или езикови различия** (5%), **липса на време и съпротиви от страна на работещите** (4%) и др. (8%)

Какво представлява една добра РГ?

НАЦИОНАЛНА
КОНФЕРЕНЦИЯ
6-7 ноември 2025 г.
Велико Търново

„Опитът ми ме научи, че освен професионалните умения, много значение има и човешкият подход – търпение, емпатия и уважение към всяко дете. Вярвам, че с правилната подкрепа и подход можем да направим значима разлика в живота на тези деца.“

„Работата в резидентна грижа изисква постойно търпение и човечност. Влагам сърце в това, което правя, и вярвам, че стабилната ежедневна грижа и добрата комуникация в екипа са най-силният инструмент за подкрепа на децата.“

„Работата в резидентна услуга за деца за мен е не просто професия, а мисия, свързана с човечност, търпение и отдаденост. Всеки ден тук ми напомня колко важно е да бъдем стабилни и искрени възрастни, на които децата могат да разчитат. С времето осъзнах, че тази работа ми дава не само професионален опит, но и личен растеж – учи ме на емпатия, търпение и способност да виждам малките успехи като големи постижения.“